

Project WASTEWISE

Aanbevelingen

opgesteld door
AAEL & CoPE

WASTEWISE

Inleiding

Op basis van de Vergelijkende analyse van afvalbeheersystemen in Slowakije en Sicilië: uitdagingen, benaderingen en uitvoering van EU-beleid ([link](#)), uitgevoerd binnen het Erasmus+ KA210-VET-project Waste Wise: Enhancing Governance for Sustainable Waste Management (nr. 2024-2-SK01-KA210-VET-000260945), hebben de partnerorganisaties een reeks aanbevelingen geformuleerd om de doeltreffendheid, duurzaamheid en governance van afvalbeheersystemen in de betrokken regio's te verbeteren.

De vergelijkende studie omvatte een evaluatie, op basis van vragenlijsten, van het gedrag en de kennis van administratief personeel en vertegenwoordigers die betrokken zijn bij de uitvoering van de nationale en Europese afvalwetgeving. Uit de resultaten blijkt dat, hoewel de bewustwording rond milieudoelstellingen over het algemeen hoog is, het begrip van specifieke juridische kaders en hun praktische toepassing beperkt blijft. Deze bevinding vormt de basis voor veel van de onderstaande aanbevelingen, met name die over het verbeteren van governance, administratieve capaciteit en beroepsgerichte opleiding.

Versterking van governance, beleidscoördinatie en beleidscoherentie

Effectief afvalbeheer vereist samenhangende governance op alle administratieve niveaus. In Slowakije zijn de verantwoordelijkheden relatief gecentraliseerd, wat leidt tot uiteenlopende prestaties tussen gemeenten. In Sicilië belemmert een gefragmenteerde governance en inconsistente coördinatie tussen regionale en lokale instanties vaak de uitvoering van de EU-afvaldoelstellingen. Uit de enquête blijkt bovendien dat veel lokale en regionale functionarissen geen duidelijk inzicht hebben in hun bevoegdheden en verplichtingen onder de EU- en nationale afvalwetgeving, wat bijdraagt aan vertragingen bij planning, verslaglegging en handhaving. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, zouden beide regio's een geïntegreerd governance-model moeten aannemen, in lijn met de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen (Richtlijn 2008/98/EG, gewijzigd door Richtlijn (EU) 2018/851).

Het opzetten van interinstitutionele coördinatieplatforms en een regionaal afvalobservatorium kan communicatie, monitoring en naleving versterken. Een consistente opleiding voor ambtenaren zou deze hervormingen moeten ondersteunen, zodat politieke doelstellingen effectief worden vertaald naar de praktijk.

Modernisering van infrastructuur en uitbreiding van de verwerkingscapaciteit

De overgang naar een circulaire economie hangt af van voldoende verwerkingscapaciteit en moderne infrastructuur. Beide regio's kampen met tekorten die de recyclingcapaciteit beperken en het gebruik van stortplaatsen in stand houden. Slowakije zou zich moeten richten op het verbeteren van de inzamelingsystemen in rurale gebieden en van compostering, terwijl Sicilië zijn netwerk van composteerinstallaties en anaerobe vergisters moet voltooien. EU-instrumenten zoals het Cohesiefonds, LIFE en het Nationaal Herstel- en Veerkrachtplan (PNRR) moeten strategisch worden ingezet om het EU-doel voor 2035 inzake stortplaatsen te behalen (maximaal 10% van het stedelijk afval). Geïntegreerde regionale investeringsplannen zouden zowel de duurzaamheid als de coherentie van het beleid versterken.

Investeren in educatie, bewustwording en maatschappelijke betrokkenheid

Publieke participatie blijft een cruciale factor voor het behalen van de EU-doelstellingen. Overheden en gemeenten zouden hun campagnes voor milieueducatie moeten intensiveren en waste literacy en de principes van de circulaire economie moeten integreren in schoolcurricula en beroepsopleidingen.

Gemeenschapsinitiatieven zoals Zero Waste-scholen, repaircafés en lokale beloningssystemen kunnen gedrag effectief veranderen en de betrokkenheid van burgers versterken.

Verbetering van databeheer, monitoring en transparantie

Nauwkeurige gegevens zijn essentieel voor goed bestuur.

Het Slowaakse ISOH-systeem en de Italiaanse systemen MUD/RENTRI zouden interoperabel moeten worden en in lijn moeten worden gebracht met de EU-rapportagestandaarden.

De introductie van digitale traceerbaarheidstools – zoals GIS-mapping van afval en inzamelsystemen met QR-codes – zou de transparantie vergroten en helpen de voortgang richting de EU-doelstellingen te beoordelen.

Vooruitgang boeken in de transitie naar de circulaire economie

Afvalbeheer moet evolueren naar een ruimer kader van circulaire economie.

De Slowaakse Roadmap voor de Circulaire Economie (2022) en het Siciliaanse Regionale Afvalplan (2024) zouden moeten worden geconcretiseerd via pilootprojecten in sleutelsectoren (bouw, voedselafval, plastic).

De deelname aan EU-initiatieven zoals de Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) kan innovatie versnellen en interregionaal leren bevorderen.

Economische prikkels en instrumenten invoeren om preventie en hergebruik te stimuleren

De circulaire economie vereist niet alleen terugwinning, maar ook preventie: vermindering, ontwerp, reparatie en hergebruik. In Italië wijst de OESO-analyse op het potentieel van fiscale mechanismen op dit gebied.

Het is belangrijk om modellen van de deeleconomie, reparatie- en hergebruikcentra, en prikkels voor bedrijven die herbruikbare verpakkingen of statiegeldsystemen toepassen, te stimuleren. Daarbij moet altijd aandacht worden besteed aan sociale rechtvaardigheid: deze instrumenten moeten ook toegankelijk zijn voor kwetsbare burgers en minderheidsgemeenschappen.

Territoriale zelfvoorziening en een fijnmazige infrastructuur waarborgen, met vermindering van regionale ongelijkheden

In Slowakije zijn er gebieden waar nog meer dan 50% van het stedelijk afval op stortplaatsen belandt, terwijl in Italië grote verschillen tussen regio's blijven bestaan, zowel in gescheiden inzameling als in de beschikbaarheid van installaties. Het beleid zou nationale en regionale plannen moeten bevorderen die voldoende infrastructuur garanderen, met uniforme minimumnormen, zodat geen enkele regio “onzichtbaar” wordt in de afvalbeheerketen.

Illegale activiteiten en illegale afvalverwijdering doeltreffend bestrijden

In Italië is de aanwezigheid van de “ecomafia” in het afvalbeheer goed gedocumenteerd, een fenomeen dat de hele keten ondermijnt. In Slowakije, zoals in veel landen, is het noodzakelijk om controles, milieutoezicht, transparantie en sancties te versterken om illegale dumpingen, illegale afvalhandel en het “onzichtbaar maken” van kritieke fasen te voorkomen.

Op communicatief en identitair vlak moet worden benadrukt dat het recht op een gezonde leefomgeving ook een sociaal en rechtvaardigheidsrecht is, en niet louter een “milieukwestie”.

Vaardigheden ontwikkelen en internationale uitwisseling bevorderen

Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt duidelijk dat er behoefte is aan versterking van de competenties onder ambtenaren, vooral met betrekking tot het begrijpen en toepassen van de EU-afvalwetgeving. Opleidingsprogramma's zouden zich daarom moeten richten op de interpretatie van juridische kaders, gegevensrapportage en de coördinatie tussen stakeholders.

Internationale samenwerking via Erasmus+, Horizon Europe en Interreg zou moeten worden uitgebreid om peer learning en de overdracht van goede praktijken tussen regio's met vergelijkbare administratieve en sociaaleconomische uitdagingen te vergemakkelijken.

Deze evidence-based aanpak zorgt ervoor dat hervormingen niet alleen doeltreffend worden ontworpen, maar ook efficiënt worden uitgevoerd en breed institutioneel worden gedragen.

Slimme economische en regelgevende instrumenten invoeren

Beide landen zouden PAYT-systemen (Pay-As-You-Throw) verder moeten uitbreiden en de stortbelasting moeten verhogen om preventie en recycling te stimuleren. De versterking van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (EPR), in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2018/852, zal producenten aanmoedigen om ecodesign- en hergebruikprincipes te integreren. De oprichting van fondsen voor de groene transitie kan kleine en middelgrote ondernemingen ondersteunen bij de overstap naar circulaire modellen en innovatie bevorderen.

Conclusies

Om de doelstellingen van de Europese Green Deal, het Actieplan voor de Circulaire Economie en de Zero Pollution-strategie te behalen, moeten zowel Slowakije als Sicilië verder gaan dan louter formele naleving en een geïntegreerde en kennisgestuurde governance omarmen. Door de administratieve capaciteit te versterken, te investeren in infrastructuur, burgers te betrekken en de principes van de circulaire economie toe te passen, kunnen beide regio's uitgroeien tot voorbeelden van duurzaam afvalbeheer en regionale samenwerking binnen de Europese Unie.

 Medegefinancierd door
de Europese Unie

Nog vragen?

 bohatova.zuzana@gmail.com

 www.wastewise.sk

 Wastewise2025

Contact!

